

Emlékbeszéd az 5. magyar nyelv napján

Balázs Géza - 2015. 11. 23.

Idén ünnepeljük Lőrincze Lajos nyelvész, nyelvművelő születésének 100. évfordulóját. Lőrincze Lajos 1914. november 24-én született Szentgálon és 1993-ban halt meg Budapesten. Mindvégig megőrizte tanári, mondhatni: néptanítói és nyelvészeti küldetését, ennek szerencsés ötvöződését jelentette az Édes anyanyelvünk című rádióműsor, amelyet 40 éven át szerkesztett, vezetett.

Lőrincze Lajos olyan korban szolgálta a nemzeti identitást kifejező, a magyarságot összetartó magyar nyelv ügyét, amelyben ezekről a kérdésekről csak korlátozottan lehetett beszélni. Ezért tisztelték, sőt rajongásig szerették hangját, műsorait, előadásait, írásait a távolabb, a határokon túl, illetve a messzi diaszpórákban élő magyarok. Lőrincze Lajos a Kós Károly-i példát tekintette: úgy kell cselekedni, „ahogy lehet és ameddig bírjuk”. Ironikusan egyszer azt írta egy intézeti ötéves kutatási tervre: a nyelvművelés akkor ér véget, amikor meghalunk, de lehet, hogy akkor se. Most, születésének 100. évfordulóján ezért fejet hajtunk a jeles nyelvész: névkutató, nyelvjáráskutató és nyelvművelő munkássága előtt.

Lőrincze Lajos halála után a magyar nyelvűvelést támadások érték, s ennek következményeként ma már a Magyar Tudományos Akadémián, holott azt 1825-ben a magyar nyelv és tudomány művelésére hozták létre, ma nincs nyelvűvelő. Van, aki Lőrincze Lajos munkásságát is a kommunista nyelvűvelés, a nyelvi diktatúra fejezetében helyezi el, bár azt is hozzáteszi: „kétségtelenül a korszak legtekintélyesebb és legnépszerűbb nyelvűvelője volt”. Azt hiszem, többen vagyunk olyanok, akik vállaljuk a magyar nyelvűvelés, benne Lőrincze Lajos örökségét, az esetleges hibáikkal együtt, tudomásul véve az „ahogy lehet” etikáját. Egyúttal természetesnek vesszük, hogy a nyelvűvelés is változik, s ma már többretegű, értékközpontú, stilisztikai, antropológiai nyelvűvelésről, valamint nyelvstratégiáról is beszélünk. Annyi mindenképpen közös a régi és mai magyar nyelvűvelésben, hogy egyfajta kulturális, művelődési, sőt talán művészeti-esztétikai alapú nyelvészet, nyelvi

ismeretterjesztő, azaz hasznos nyelvészeti tevékenység. Kár, hogy nincs igazi otthona.

Biztos vagyok abban, hogy Lőrincze Lajos nélkül más lenne a mai magyar nyelvi identitás. A magyar nyelvi identitás, presztízs fejlesztése ma még égetőbb feladat, ugyanolyan égető feladat, mint a nyelvújítás idején volt. Mert ez egyúttal a magyar nyelv fenntartását, megtartását, tágabban: a magyarság fennmaradását is jelenti.

Ezért is hajtunk fejet Lőrincze tanár úr életműve előtt.

A szerkesztő megjegyzése: Elhangzott 2015. november 13-án a Pesti Vigadóban a magyar nyelv napja gálaműsor bevezetőjeként.

Lőrincze 100 – eseménynaptár

2015-ben számos helyen és alkalommal emlékeztünk meg Lőrincze Lajos születésének 100. évfordulójáról.

2015. április 23-án a pápai Református Kollégiumban nyitottuk meg a 49. magyar nyelv hetét, melynek mottója ez alkalommal: „Nemzetben él a nyelv” volt.

2015. június 20-án a második nyelvésztábor keretében a Széphalomban a Magyar Nyelv és Kultúra Nemzetközi Társasága Lőrincze Lajos emlékkonferenciát szervezett, amelyen előadott: Grétsy László, Lőrincze Péter, Pomogáts Béla, H. Varga Gyula, Nyiri Péter, Balázs Géza. A jeles alkalomra Szilvási Csaba verset írt, amelyet Pölcz Ádám mondott el.

2015. november 13-án az ötödik magyar nyelv napján az Anyanyelvápolók Szövetsége és a Magyar Nyelvstratégiai Kutatócsoport a Petőfi Irodalmi Múzeumban emlékezett meg Lőrincze Lajosról. Az előadók voltak: Kemény Gábor, H. Varga Gyula, Balázs Géza és Nyiri Péter. Este, a Pesti Vigadóban tartott gálaműsor elején Balázs Géza mondott emlékbeszédet

(amelyet itt is közlünk).

2015. november 20-án Vácott, az Ady Endre sétány 15. számú házon felavatták Lőrincze Lajos emléktábláját – amelyet a Magyar Nyelv Barátainak Egyesülete kezdeményezett, és a váci önkormányzat támogatott.

2015. november 23-án a veszprémi Eötvös Károly Megyei Könyvtárban Balogh Ferencné szerkesztő bemutatta a Lőrincze-emlékkönyvet. Előadást tartott: Zimányi Árpád és Pomogáts Béla.

2015. november 24-én, Lőrincze Lajos születésnapján délelőtt a Farkasréti temetőben a Nemzeti Örökség Intézete koszorúzik, délután Szentgálon felavatják Lőrincze Lajos portrészobrát.

2015. november 26-án a pápai Református Kollégiumban emlékkiállítás nyílik, majd pedig felavatják Lőrincze Lajos emléktábláját.

A Lőrincze-évhez kapcsolódóan az Édes Anyanyelvünk 2015. évfolyamában olvasható volt Grétsy László és Lőrincze Péter emlékezése. A Tetten ért szavak című rádióműsor sorozatot készített Lőrincze Lajosról, a műsorban hangfelvételtől többször megszólalt Lőrincze Lajos is. A Magyar Nyelvőr 2015/4. számára egykori felelős szerkesztője emlékének szentelte. Az E-NYÉK (a Magyar Nyelv és Kultúra Nemzetközi Társasága folyóirata) ugyancsak folyamatosan hírt adott az eseményekről és tanulmányokat is közölt egykori elnökéről. A Magyar Nyelvstratégiai Kutatócsoport lapja, az E-Nyelv Magazin pedig ezzel a számmal tiszteleg a jeles nyelvész és nyelvművelő előtt.

Az E-Nyelv Magazin Lőrincze-számának fotóit Lőrincze Péter bocsátotta rendelkezésünkre.

Nincs hozzászólás!

Your Email address will not be published.

Comment

Name*

Email*

- Save my name, email, and website in this browser for the next time I comment.

Hozzászólás küldése

This site uses Akismet to reduce spam. [Learn how your comment data is processed.](#)

© 2025 e-nyelvmagazin.hu. All rights reserved.